

STILOVITENSKI

vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 25. junij 1965

Štev. 25 (1203)

Manjšinska vprašanja na mednarodnem seminarju OZN

Štirinajstdnevni seminar OZN o človeških pravicah v večnacionalnih skupnostih, ki ga prireja v Ljubljani OZN v sodelovanju z jugoslovansko vlado, se bliža koncu. V ponedeljek bo zaključil svoje delo, njegove zaključke pa bodo poslali vsem državam članicam svetovne organizacije.

Zaključnega poročila o živahnih razpravah, ki jih že drugi teden vodijo predstavniki več kot dvajsetih držav, seveda še ni mogoče podati. Že zdaj pa lahko ugotovimo, da se z narodnostnimi problemi in posebej z manjšinskimi vprašanji doslej še noben mednarodni forum ni bavil tako obširno in izčrpno; še nikdar prej niso bila v tako širokem okviru in na tako visoki znanstveni podlagi obravnavana vprašanja, ki so za skoraj vsako državo med najbolj bistvenimi in ki so nemalokrat v zgodovini in tudi v današnjem času povzročala resne notranje in zunanje politične spore.

Teh vprašanj so se na seminarju v Ljubljani lotili s težnjo, da bi jih obravnavali čim bolj konkretno. Že v treh temeljnih dokumentih seminarja, ki so jih po naročilu generalnega sekretarja OZN pripravili Jugoslovani dr. Vratuša, indijski pravnik prof. Gadgile in pariški znanstvenik prof. Klineberg, je bila problematika osvetljena z vseh strani: medtem ko je dr. Vratuša opisal problem večnarodnostne skupnosti kot rezultat zgodovinskega razvoja, je prof. Gadgile obravnaval snov z vidika ustavnosti, prof. Klineberg pa je razkril zanimive psihološke plati nacionalnega vprašanja.

Najbolj zanimiva je nedvomno študija dr. Vratuše, ki je obširno analiziral gospodarske, politične, družbene in kulturne vidike odnosov v večnacionalnih skupnostih ter posebej problem manjšin. Med drugim je ugotovil, da večina ne sme diskriminirati manjšine, katera mora imeti pravo in resnično možnost aktivne vloge v družbenem življenju države, v kateri živi. Pri tem pa naravnostnega vprašanja ni mogoče rešiti zgolj s kulturno avtonomijo, temveč so merodajni tudi različni vidiki gospodarske in politične enakopravnosti. Prišel je do zaključka, da manjšinsko vprašanje ni v prvi vrsti problem manjšine, marveč je to predvsem problem večine. »Če večina sprejme in spoštuje odnos resnične enakopravnosti, demokratičnosti in humanosti, potem manjšinski problem kot politični problem sploh ne more obstajati.«

Predstavniki na seminarju zastopanih držav so se medseboj seznanili z vsemi podrobnostmi narodnostne problematike v posameznih državah. Govorili so o zakonodajnih ukrepih in zakonskih instrumentih za preprečevanje nacionalne diskriminacije, razpravljali so o izkušnjah posameznih držav pri reševanju nacionalnih in manjšinskih problemov, obravnavali pa so tudi vprašanja asimilacije, lojalnosti, materinega jezika, krepitve narodne zavesti itd. Pri tem je bila posebno aktivna jugoslovanska delegacija, katere člani so prispevali celo vrsto razprav in tudi njihovi diskusijski prispevki o pogledih na nacionalna vprašanja so zbudili splošno pozornost.

Iz obširne razprave moremo tukaj navesti seveda le nekaj posebno značilnih ugotovitev. Drago Druškovič je ugotovil, da je Jugoslavija svobodna skupnost enakopravnih narodov, samoupravljana je označil kot neposredno možnost zagotavljanja človekovih pravic glede nacionalne uveljavitve, krepitve nacionalne zavesti pa je ocenil kot ne pogrešljiv prispevek h konstituciji celovite človekove osebnosti. Sovjetski delegat je naglasil, da mora biti lojalnost obojestranska, odnose med manjšino in večino pa je treba graditi na podlagi medsebojnega sporazumevanja in zaupanja. Avstrijski predstavnik dr. Wohlgenuth je posebej govoril o pravici do vzgoje otrok v njihovem jeziku ter poudaril, da Avstrija manjšinam to pravico zagotavlja (pri čemer pa je pozabil povedati, da je silno velika razlika med teorijo in prakso - op. ur.). Zastopnik Italije se je uprl predlogu nekaterih drugih delegatov, da bi bilo treba ustanoviti mednarodno ustanovo, ki bi posegla v morebitne nacionalne in druge spore v posameznih državah in z mednarodno avtoriteto pomagala preprečevati diskriminacijo. Nasprotno je izrazil mnenje, da je treba v državah samih utrjevati tako zakonodajo in razvijati tako miselnost, da bo diskriminacija prenehala in bo zagotovitev človeških pravic možna. Ganski predstavnik je poudaril, da mednarodne konvencije in izjave o spoštovanju človeških pravic nimajo nobene vrednosti, če jih ne spremljajo konkretni ukrepi in pozitivna zakonodaja v vsaki posamezni državi.

Poleg nacionalnih vprašanj so bili med razpravo obravnavani tudi rasni problemi ter so mnogi delegati odločno obsodili politiko apartheida. V tej zvezi je bil v neprijetnem položaju zlasti predstavnik Amerike, ki je moral priznati, da v ameriški zgodovini ni bilo niti enega desetletja, ki ga ne bi označevala segregacija in diskriminacija. Izrazil pa je mnenje, da je boj ameriških črncev za človečanske pravice pri ostalih Američanih močno izostril občutek za človekove pravice in enakopravnost, kar vzbuja upanje, da bo tudi črnski problem v doglednem času rešen.

Med dosedanjo razpravo na ljubljanskem seminarju pa je morda najvažnejše spoznanje, da za enakopravno sožitje in neoviran razvoj posameznih narodnosti v večnacionalni skupnosti niso merodajna le formalna določila bodisi v obliki državnih zakonov ali mednarodnih pogodb, marveč je uspeh predvsem odvisen od vzdušja, v katerem se odvijajo odnosi med različnimi skupinami oziroma med večino in manjšino. Tako vzdušje pa je mogoče graditi le na medsebojnem razumevanju in spoštovanju in ne nazadnje na spoznanju, da je vsak posameznik — ne glede na narodnost, jezik ali drugačno prepričanje — polnovreden član človeške skupnosti.

VICEKANCLER DR. PITTERMANN:

Vlado čakajo še velike naloge

V zadnjem govoru po radiu se je vicekancler dr. Pittermann bavil z vrsto problemov, ki jih bo morala vlada reševati v bližnji bodočnosti. To so vprašanja, katerih ureditev je obljubila že Gorbachova vlada leta 1962 in jih je lani prevzela v svoj program tudi sedanja Klausova vlada. Zdaj, ko ima Avstrija spet zveznega prezidenta in so bile znova vzpostavljene „normalne politične razmere“ — je dejal dr. Pittermann — pri izpolnitvi vladnega programa ne smemo več zapravljati časa.

Z ozirom na razmeroma kratek čas je predlagal, naj bi obe vladni stranki izdelali podroben delovni program, ki bi omogočil hitreje reševanje odprtih vprašanj še v sedanjih legislativni dobi, ki poteče prihodnje leto novembra. Med najvažnejšimi nalogami, ki čakajo vlado, je vicekancler dr. Pittermann navedel stanovanjsko vprašanje, reformo radia in televizije, spremembo volilne zakonodaje, vprašanje decentralizacije uprave v zvezi z zahtevami zveznih dežel po večji pristojnosti v raznih uprav-

nih zadevah ter končno vprašanje kapitalnega trga in podržavljene industrije.

V svojem govoru je vicekancler dr. Pittermann poudaril, da so z zaprisego novega zveznega prezidenta odpadle dosedanje ovire za delo v vladni koaliciji ter izrazil upanje, da bodo odstranjene tudi močnejše v odnosih med obema vladnima strankama, kar bo omogočilo nadaljnje uresničevanje vladnega programa. Posebej je v tej zvezi naglasil, da morata spet obe stranki v enaki meri čutili svo-

»Program za Avstrijo«

Danes in jutri zaseda na Dunaju kongres Socialistične stranke Avstrije, katerega dnevni red obsega vrsto poročil in volitve novega strankinoga vodstva.

Osrednji del kongresa zavzema referat predsednika stranke vicekanclerja dr. Pittermanna, ki bo obrazložil osnutek »Programa za Avstrijo«, v katerem bo SPÖ prikazala bodoče naloge.

jo obveznost napram duhovnim in človeški dediščini in napram nosilec profitašilskega boja za osvoboditev Avstrije in potegniti odločno črto proti vsem, ki še do danes niso preklicali svojega priznanja k nečlovečnosti in rasni gonji.

Glede bodočih nalog pa je dejal, da bi morali rešitev iskati vsaj v tistih delnih vprašanjih, v katerih so že dosedanja pogajanja pokazala, da je sporazum mogoč.

Po vsem svetu ostre obsodbe ameriške politike

vmesavanja v notranje zadeve tujih suverenih držav

Vojna v Vietnamu je zgubljena, to je realnost, katere ne more nihče več spremeniti. Tako pravijo razsodni diplomatski predstavniki zahodnih držav, namreč tistih držav, katerih vlade uradno še vedno podpirajo in odobravajo ameriško politiko v Vietnamu. Toliko bolj so o tem, da je poraz Amerike v Vietnamu neizbežen, prepričani tisti, ki so ameriško vmesavanje v notranje zadeve drugih držav obojali že od vsega začetka. V teh krogih glede ameriške politike pravijo, da sta bila hinavstvo in zloraba pojmov o tako imenovani pravičnosti, svobodi, pravicah in interesih naroda in podobno redkokdaj tako pogostna kot v sedanjih vietnamski dram.

In vendar odgovorni krogi v Washingtonu nočejo uvideti brezizhodnosti svoje politike, marveč trmasto silijo v še večjo krizo. Ko so spoznali, da se ne morejo več zanašati na vojsko tako imenovane južnovietnamske »vlade« (v kateri po šte-

vilnih spremembah nihče več ne ve, kdo je kaj), so se washingtonski voditelji odločili, da bodo z lastnimi silami nadaljevali boj proti osvobodilnemu gibanju, ki je zajelo že okoli 80 odstotkov južnovietnamskega ljudstva. S tem pa so zgubili tudi še zadnji navidezni argument, da v Južnem Vietnamu le podpirajo prizadevanja legalnega režima, ter so se pred vso svetovno javnostjo razgalili kot očitni agresorji, ki v tuji državi z oboroženo silo ščitijo svoje lastne interese.

Temu primerna je tudi reakcija širšemu svetu, kjer povsod najostreje obojajo ameriški imperializem. Protestno gibanje nikakor ni več omejeno na socialistične in izvenblokovske države, marveč se čedalje bolj širi tudi po tistih zahodnih državah, ki sicer še veljajo za zaveznice Amerike; pa celo v Ameriki sami se množijo protestne manifestacije, na katerih ameriško ljudstvo

odločno zahteva konec krivične vojne v Vietnamu.

Podobno reakcijo pa je Amerika izzvala tudi s svojo pustolovščino v Dominikanski republiki, kjer se prav tako pretežna večina ljudstva na strani legitimnega režima bojuje proti tujim agresorjem. Tako je Amerika v zadnjem času utrpela hud udarec za svoj ugled v svetu.

Velike poplave vzdolž cele Donave

Dolgotrajno deževje zadnjih tednov in hitro taljenje snega v Alpah je povzročilo v številnih državah velike poplave. Posebno močno so prizadeti predeli ob Donavi, katera se je v raznih krajih spremenila v pravo morje, široko do 20 kilometrov.

V Nemčiji so poplave zahtevale že več človeških življenj, v Avstriji so zlasti prizadeti kraji okoli Linza in Dunaja, najhujši obseg pa so poplave dosegle na Madžarskem in v Jugoslaviji, kjer se na stotisoče ljudi noč in dan bori proti naraslim vodam. Ponekod se je gladina Donave dvignila za 7 in več metrov nad normalno stanje, strokovnjaki pa so mnenja, da višek še ni dosežen, marveč je treba računati z nadaljnjim naraščanjem Donave. Škoda, ki so jo povzročile poplave, sploh ni mogoče oceniti.

V Italiji premik na levo

Zadnje nedelje so bile v nekaterih predelih Italije upravne volitve, katerih izid so v političnih krogih že vnaprej napovedali kot neke vrste barometer trenutnega razmerja političnih sil v državi. Najbolj zanimive so bile seveda deželnozborske volitve na Sardiniji, kjer je šlo za razmeroma veliko število volivcev in so zato možne tudi ocene splošnega razpoloženja med prebivalstvom.

Na splošno pomenijo nedeljske volitve nov premik na levo in je vsekakor značilno, da se nadaljuje razkroj skrajno desničarskih strank, posebno pri neofašistih, pa tudi krščanski demokrati so utrpeli večjo izgubo glasov. Najbolj napredovali so komunisti, ki so skoraj povsod povečali število svojih glasov, medtem ko so manjše izgube socialistov v glavnem šle na račun nove stranke proletarske enotnosti.

Izid volitev na Sardiniji je za krščanske demokrate hud udarec, saj so izgubili dosedanjo absolutno večino v deželnem svetu, njihov delež na glasovih pa je padel od 46,3 na 43,4%; prav tako hud poraz pa so doživeli tudi neofašisti in monarhisti. Nasprotno pa so komunisti napredovali od 19 na 20,5 odstotka, delež treh socialističnih strank pa je narasel od 12,8 na

16,1%. Na Južnem Tirolskem je Volkspartei (stranka nemško govoreče manjšine) zgubila 1 mandat, ki si ga je osvojila nova manjšinska lista Tiroler Heimat. Na Goriškem pa je slovenska lista Lipa v bistvu obdržala dosedanje število glasov.

V ZAHODNI NEMČIJI:

Nov val nacizma in rasizma

Vse kaže, da se je v Zahodni Nemčiji začel nov val nacističnih in rasističnih izgrediv. Prejšnji teden je bil narejen atentat na jugoslovanskega konzula; »neznani« storilci so bili — kakor je policija medtem ugotovila — pristaši emigrantske organizacije, v kateri se zbirajo predvsem nekdanji sodelavci nacističnih okupatorjev med drugo svetovno vojno. Ta teden pa je bilo zahodnonemško mesto Bamberg prizorišče enega najhujših antisemitskih izgrediv po vojni v Zahodni Nemčiji: prav tako »neznani« storilci so najprej z nacističnimi križi oskrnili spomenik, ki spominja na nekdanjo židovsko sinagogo (cerkev), katero je nacistična drhal požgala v zloglasni »kristalni noči« leta 1938; dva dni pozneje pa so se zločinci znosili nad židovskim pokopališčem, kjer so na večje število nagrobnih kamnov napisali kljukaste križe in nacistična gesla ter nalepili Hitlerjevo sliko.

Pojavi nacizma in rasizma v Zahodni Nemčiji pravzaprav niti ne presenečajo, saj je znano, da tako dejavnost odobravajo in celo podpirajo tudi njeni visoki uradni predstavniki. To dokazuje, da zahodnonemške oblasti niti danes, dvajset let po vojni in zmagi nad fašizmom, niso pripravljene enkrat za vselej opraviti z mračnimi ostanki fašizma, ki zastrupljajo odnose med državami. Zato pa se zahodnonemški voditelji ne bi smeli čuditi, če jim mednarodna javnost očita, da sta nacistična miselnost in antisemitizem v njihovi državi še zelo močna.

Trgovina z vzhodnimi državami naglo narašča

Odkar je Avstrija po zaslugi vicekanclerja Pittermanna in zunanjega ministra Kreiskega pričela posvečati blagovni menjavi z vzhodnimi državami večjo pozornost in odkar stopa z njimi na pot industrijske kooperacije, je pričel izvoz v te države močno naraščati. Podobno je pričel naraščati tudi avstrijski uvoz iz teh držav.

Kakor so pokazala zadnja leta, je blagovna menjava z vzhodnimi državami za Avstrijo edini izhod, da zmanjša pasivo svoje zunanjetrgovinske bilance, ki zaradi enostranske usmeritve trgovine na države EGS stalno narašča. Povečana blagovna menjava z vzhodnimi državami pa je za Avstrijo tudi edino sredstvo, da obdrži polno zaposlitev prebivalstva in da ne zaide v gospodarsko stagnacijo.

Zadnja leta so pokazala, da je bila trgovina z vzhodnimi državami za Avstrijo aktivna. Taisto podoba kaže trgovina z vzhodom tudi v letošnjem prvem četrtletju. Avstrijski izvoz v vzhodne države je v primerjavi s prvim četrtletjem 1964 narasel za 23,7 odstotka in dosegel vrednost 1349 milijonov šilingov. Uvoz iz teh držav je v isti primerjavi narasel za 17,1 odstotka in dosegel vrednost 1265 milijonov šilingov. Avstrijska aktiva v trgovini s temi državami je torej v letošnjem prvem četrtletju znašala 84 milijonov šilingov.

Ce temu nasproti primerjamo skupni avstrijski izvoz, ki je narasel za 12,5 odstotka na 9503 milijone šilingov, s skupnim avstrijskim uvozom, ki je narasel za 8,9 odstotka na 12.281 milijonov šilingov, potem vidimo za Avstrijo pasivo v višini 2778 milijonov šilingov. Ta pasiva gre v glavnem na račun trgovine z EGS, od koder je Avstrija v tem času uvozila blaga v vrednosti 7209 milijonov šilingov, medtem ko ga je tja izvozila le v vrednosti 4399 milijonov šilingov.

Boljši je v tem četrtletju odrezala v blagovni menjavi z EFTA, kjer je bila vrednost uvoza s 1938 milijoni šilingov le za 119 milijonov večja od vrednosti izvoza. Neugod-

na pa je bila tudi blagovna menjava s Severno Ameriko, kjer je pri 382 milijonov šilingov vrednosti izvoza in 584 milijoni šilingov uvoza nastala pasiva v višini 202 milijona šilingov. Ker pa je v tem času uvoz iz Severne Amerike nazadoval za 19,6 odstotka, ulegne pri nadaljevanju te tendence priti Avstrija v tej blagovni menjavi po malem do izravnave uvoza z izvozom.

Dobro znamenje naše zunanje trgovine v letošnjem prvem četrtletju je, da je pričelo naraščanje blagovne menjave z EGS pešati.

Kriza pri vnovčenju rezanega lesa

Dosedanje enostransko usmeritev v naši zunanji trgovini najbolj občutili naše lesno gospodarstvo, ki se bavi z rezanjem lesa in z njegovim vnovčenjem. Odkar stagnira italijansko gospodarstvo, rezanega lesa skoraj ni mogoče več izvoziti, ker je bila skoraj celotna naša lesna trgovina usmerjena na prodajo rezanega lesa v EGS, zlasti v Italijo. Od aprila lanskega leta pa uvažata Italija iz meseca za mesec manj lesa. Letos aprila je bil izvoz lesa v Italijo tako nizek, kot še nikdar v povojnih letih.

Zaradi nazadovanja izvoza v Italijo so se zaloge rezanega lesa v državi močno povečale. V aprilu so bile za 37 odstotkov višje kot začetkom leta 1964, čeprav so se žage vsestransko prizadevale, da bi našle druga tržišča in čeprav so s ceno ostale na višini leta 1961 in 1962.

V prvem četrtletju je zaradi Italije izvoz rezanega lesa v države EGS nazadoval na 519.962 kubičnih metrov. V primerjavi s prvim četrtletjem 1964 je izvoz v te države nazadoval za okroglo 11 odstotkov. Ker je nazadoval tudi izvoz v države EFTA za isti odstotek in je znašal le še 20.623 kubičnih metrov, porast izvoza v vzhodne države in v izvenevropske države za 7227 na 31.100 kubičnih metrov situacije ni mogel rešiti. V primerjavi s prvim četrtletjem 1964 je zaradi tega izvoz rezanega lesa nazadoval za 8,9 odstotka. Poleg izvoza v Italijo je nazadoval tudi izvoz v Švico, Izrael, Turčijo in Egipt, zboljšal pa se je nekoliko izvoz v Nemčijo, Nizozemsko, Belgijo, Alžirijo in tranzit v Jugoslavijo. Kakor zatrjujejo pristojni krogi, se položaj tudi tekom aprila in maja ni zboljšal. Malo je tudi upov, da bi se zboljšal tekom junija.

V letu 1964:

900 milijonov šilingov AIK

Lanski »zeleni načrt« splošnega zakona o kmetijstvu je predvideval agrarne investicijske kredite v višini 700 milijonov šilingov. Ze tekom leta pa je postalo jasno, da krediti v tem obsegu ne zadoščajo povpraševanju. Zato je ministrstvo za kmetijstvo sporazumno s finančnim ministrstvom obseg teh kreditov povečalo na 900 milijonov šilingov.

Največ agrarnih investicijskih kreditov je lani kmetijstvo najelo za zboljšanje agrarne strukture in obratnega gospodarstva. V ta namen je bilo odobrenih 232 milijonov šilingov, medtem ko je bilo za zboljšanje stanovanjskih in gospodarskih poslopij odobrenih 231 milijonov šilingov kreditov. Tretja največja potreba po agrarnih investicijskih kreditih se je lani pokazala za mehanizacijo manjših in gorskih kmetij. V ta namen je bilo odobrenih 180 milijonov šilingov.

Povpraševanje za krediti v te namene ka-

Pred pričetkom Tržaškega sejma:

Izrazi tesnejšega gospodarskega sodelovanja na meji

V ponedeljek bo letošnji Tržaški sejem odprl svoja vrata. Trajal bo do 5. julija. Na sejmu, ki bo vseboval tudi mednarodno lesno razstavo, je 64 jugoslovanskih podjetij prijavilo svojo udeležbo. Razstavljala bodo v Palači narodov na površini 365 kvadratnih metrov in na lesni razstavi. Med podjetji, ki so prijavila svojo udeležbo na sejmu, so tudi nekatera velika industrijska podjetja kot Železarna Jesenice, Iskra, Tomos v Koprju, Slovenijales, Slovenija vino, Jugodrvjo in druga.

Drugi dan Tržaškega sejma bo jugoslovanski dan. Ob tej priložnosti bodo prišli v Trst visoki predstavniki jugoslovanskih gospodarskih ustanov in organizacij, da pogledajo stike za sodelovanje zlasti med Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo, ki je dobilo zadnje čase nadaljnje nove impulze. Ob tej priložnosti pa se bodo v Trstu zbrali tudi predstavniki obmejnih gospodarskih zbornic. Govorili bodo o nadaljnjih možnostih blagovne menjave in industrijske kooperacije teh pokrajin.

V ponedeljek se je na Koroškem mudil predsednik trgovinske zbornice Furlanije-Juljske krajine, dipl. ing. Rigonat, ki je istočasno predsednik zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo v Gorici. Obiskal je predsednika koroške zbornice obrtnega gospodarstva, dipl. ing. Pfrimerja, v spremstvu avstrijskega trgovinskega delegata v

Medtem ko je izvoz v te države narasel le za 6,9 odstotka, je narasel v EFTA za 8,6 odstotka, v vzhodne države pa za 23,7 odstotka. Podobno je tudi razmerje pri uvozu. Uvoz iz EGS je narasel za 9,8 odstotka, iz EFTA za 14,7 odstotka iz vzhodnih držav pa za 17,1 odstotka.

Po blagovnih skupinah gledano je izvoz najbolj narasel pri prehranbenem blagu in sicer za 34,7 odstotka ter pri strojih, kjer je narasel za 25 odstotkov. Na uvozni strani je najbolj narasel uvoz gotovih izdelkov in sicer za 16,5 odstotka. Uvoz prehranbenega blaga je narasel za 13,4 odstotka, uvoz kemikalij pa za 11,5 odstotka. Največjo vrednost na izvozni strani je dosegel izvoz gotovih izdelkov in sicer 5315 milijonov šilingov, na uvozni strani pa uvoz surovin (2333 milijonov šilingov) in polizdelkov (2156 milijonov šilingov), kar je za avstrijsko gospodarstvo dobro znamenje.

POŠIROKEM SVETU

HOUSTOV. — Ameriška kozmonavta McDivitt in White sta se na tiskovni konferenci predstavila javnosti in pripovedovala o svojem poletu okoli Zemlje. Poveljnik vesoljske ladje „Gemini 4“ Mc Divitt je povedal, da predvideni sestanek z drugo slopnjo raketo ni bil mogoč, ker se je le-ta gibala okrog Zemlje po drugi krožni črti kot „Gemini 4“. Prav tako je izjavil, da je gorivo vesoljske ladje hitreje „odtekalo“, kot je bilo predvideno. Kozmonavt White, ki je med poletom za več minut stopil iz vesoljske ladje, pa je menil, da je zdaj zanesljivo, da se človek lahko giblje po vesolju, v kateri smeri hoče.

PANAMA. — Bivši mehiški predsednik Adolfo Lopez Mateos je izjavil, da obsoja ameriško intervencijo v Dominikanski republik. Ta intervencija predstavlja po njegovi izjavi očitno kršenje načel samoodločbe narodov in nevtovarjanja v notranje zadeve drugih držav.

KAIRO. — Predsednik Združene arabske republike Gamal Abdel Naser je sprejel vabilo, naj obišče Sovjetsko zvezo. Obisk je predviden za konec avgusta ali začetek septembra.

RIO DE JANEIRO. — Pregoni dominikanski predsednik Juan Bosch je izjavil, da je Amerika odkrilo posredovala v njegovi domovini, da bi pomagala oligarhični ostali in oblasti. Za sedanjí boj dominikanskega ljudstva je Bosch dejal, da to ni vojaški udar, marveč prava ljudska revolucija.

DUNAJ. — Dunajski kardinal dr. König je obiskal madžarskega kardinala Mindszentyja v Budimpešti, kjer mu je izročil osebno poslanico papeža Pavla VI. Kardinal Mindszenty je obhajal zlati jubilej duhovništva.

RIM. — Papež Pavel VI. je odlikoval socialdemokratskega predsednika Italijanske republike Saragata z drugim najvišjim odlikovanjem Vatikana — z Redom zlatega rana. Med enourno avdienco je papež poudaril osebne in državniške vrline Italijanskega državnika.

LONDON. — Britanski feldmaršal Montgomery bi se rad sestal z ameriškim predsednikom Johnsonom. Predsednika Johnsona bi rad prepričal, je dejal Montgomery, da za Vietnam ni vojaškega, marveč je samo politični izhod. Johnsonu bom dejal: Vi vodite svet v kaos, in sicer zelo hitro; polovica ljudi na svetu je komunistična in proti vsem tem vendar ne morete voditi vojne.

NEW YORK. — Na sedežu Združenih narodov so objavili končni sporod praslav ob 20-letnici podpisa ustanovne listine OZN. Praznovanje bo skromnejše že zaradi sedanjega kritičnega položaja svetovne organizacije. Na praslavi v San Franciscu, kjer je bila leta 1945 podpisana ustanovna listina, bodo govorili generalni sekretar OZN U Tan, predsednik Generalne skupščine Quaison Sackey in ameriški predsednik Johnson. Poleg tega bodo na dvodnevni praslavi tudi predstavniki 24 držav, o katerih so se že sporazumeli.

DAR ES SALAM. — Posebni odbor OZN za dekolonizacijo je sprejel resolucijo, ki poziva vse države, naj moralno in materialno pomagajo afriškemu prebivalstvu v portugalskih kolonijah Angoli, Mozambiku in Gvineji. Odbor je potrdil pravico prebivalcev teh afriških ozemelj do samoodločbe in neodvisnosti. Opozoril je na pravičnost njihovega boja za uresničitev teh pravic, ki jih vsebujejo tudi deklaracija o pravih človeka ter deklaracija o neodvisnosti neodvisnosti kolonialnim narodom. Proti resoluciji sta glasovali samo Amerika, medtem ko so se Avstralija, Danska in Italija glasovanja vzdržale.

MOSKVA. — Sovjetsko zunanje ministrstvo je poslalo vladam Amerike, Kanade in Zahodne Nemčije posebne note, v katerih je izražena zahteva po izročitvi tih vojnih zločincev Ehelisija, Majkovskisa in Puntulisa, ki se trenutno nahajajo v omenjenih treh državah. Med fališčno okupacijo so ti trije zločinci sodelovali z Nemci pri množičnih likvidacijah in mučenjih sovjetskih državljanov, katere so s silo prevzeli v Nemčijo.

OSLO. — Predsednik norveške vlade Gerhardsen je povabil predsednika sovjetske vlade Kosigina, naj obišče Norveško.

PNOM PENH. — V Hanoi je bila mednarodna sindikalna konferenca, na kateri so sodelovale sindikalne organizacije iz 50 držav vseh celin ter predstavniki svetovne sindikalne federacije in panafriške sindikalne federacije. Udeleženci konference so izrazili solidarnost z vietnamskim ljudstvom v boju za svobodo, poleg tega pa so naslovili poziv delavcem in sindikatom vsega sveta.

STOCKHOLM. — Predsednik švedske vlade Tage Erlander je bil na osmendemurnem uradnem obisku v Sovjetski zvezi, kjer je s predsednikom sovjetske vlade Kosiginom in drugimi sovjetskimi državniki razpravljal o prečitih mednarodnih vprašanjih, med drugim o položaju v Vietnamu in o krizi, v kateri se nahaja OZN.

KARTUM. — Na prvem zasedanju nove sudanske ustavodajne skupščine je bil za novega predsednika sudanske vlade izvoljen bivši zunanji minister Mohamed Ahmed Mahgub. Stalni predsednik vrhovnega sveta je postal Ismail Al Ashari, predsednik skupščine pa dr. Fadil Sadat. Nova imenovanja so rezultat sporazuma med stranko Umma in nacionalno unionistično stranko o koalicijski vladi skupaj s KP Sudana.

CHICAGO. — Policija v ameriški državi Chicago je aretirala 300 borcev za enakopravnost državljanov, ki so protestirali zaradi prepočasne uresničevanja enakosti ras v šolah. Med aretiranimi je tudi predsednik kongresa za rasno enakopravnost James Farmer.

RIM. — Na nedavnem zasedanju CK komunistične partije Italije so izdelali poseben dokument, ki je dostaj najpodrobnejša analiza položaja v italijanskem delavskem gibanju, hkrati pa vsebuje vrsto konkretnih predlogov o združitvi italijanskih socialističnih sil v enotno delavsko partijo.

KRASNOGAR. — Vojaško sodišče v Krasnodarju (Sovjetska zveza) je obsodilo na smrt z ustrelitvijo šest vojnih zločincev in izdajalcev, odgovornih za množično ubijanje Rusov in Poljakov v koncentracijskih taboriščih med drugo svetovno vojno. Priče so pred sodiščem potrdile, da so obtoženci sami streljali zapornike in jih gnali v plinske celice v taboriščih Sobibor in Belzec, kjer je bilo pobitih nad milijon ljudi.

Nekaj besed o knjigi

„Črtice mimogrede“

Pri Državni založbi Slovenije je v zbirki Tokovi časa, katero urejuje znani slovenski pesnik Kajetan Kovič, pred nekaj časom izšla drobna knjižica z naslovom »Črtice mimogrede«. Njen avtor je Boro Kostanek, ki je v svoji prvi samostojni knjigi zbral 22 kratkih črtic — utrinkov, v katerih na svojstven način pripoveduje (ali bolje povedano: razmišlja) o drobnih doživljajih in vtisih.

Bora Kostanka (njegovo pravo ime je Flori Lipuš, doma pa je iz Lobnika pri Železni Kapli) poznamo že nekaj let kot vodilnega zastopnika skupine mladih pisateljev in pesnikov, ki so v razmeroma skoromno slovensko literarno življenje na Koroškem vnesli s svojo revijo »Mladje« nekaj povsem svojstvenega. Namreč mladostni zanos, ki se je sprostil vseh okov konvencionalnosti in stremi naprej proti ciljem, o katerih morda niti sam prav ne ve, kaj in kje so.

Seveda to ni pojav, ki bi ga poznali samo pri nas; značilen je za današnji čas in širom po svetu se manifestira v najrazličnejših oblikah moderne umetnosti, o kateri so nekateri navdušeni, medtem ko jo drugi odklanjajo. To je pač več ali manj stvar okusa in osebnega prepričanja, zato bi bilo povsem zgrešeno, če

Valentin Oman

SPET RAZSTAVLJA V CELOVCU

Mladi koroški umetnik Valentin Oman, naš rojak iz Malošč pri Beljaku, ki se je v zadnjih letih že z uspehom uveljavil, se bo spet predstavil koroški javnosti. V celovški »Galeriji 61« bo danes odprta razstava njegovih oljnih slik in gvašev, nastalih v letih 1964 in 1965. O razstavi bomo poročali v prihodnji številki.

bi kdo trdil, da je absolutno pravilno samo eno ali samo drugo mnenje. Vsako obdobje v zgodovini človeštva je tudi na področju umetnosti ustvarilo nekaj svojega, za svoj čas značilnega, in šele časovna odmaknenost je dovoljevala sodbo o tem, kaj je bilo dobrega in kaj slabega. Tako bodo tudi umetnost našega časa mogli pravilno in neprizadeto ocenjevati šele rodovi, ki pridejo za nami. Najboljšo sodbo pa vedno izreče razvoj sam: kar je bilo nekadašnje slabega, je odmrlo, ker mu je manjkalo življenjski sok; kar je bilo v preteklosti dobro, pa kot seme oplaja rast bodočnosti.

Torej ni naš namen, da bi si zbirko črtic Bora Kostanka ogledovali v zvezi s kritiko. Za nas je mnogo bolj važno dejstvo, da se je mlad koroški Slovenec predstavil javnosti in po svoje prispeval v zakladnico slovenske umetnosti in kulture. Tudi recenzent vodilnega slovenskega glasila — ljubljanskega »Delo« — je svojo oceno zaključil z besedami: »Dodajmo torej tej drobni knjižici prozajirane poezije poleg literarne cene še njen narodno kulturni pomen, pa lahko ocenimo prvi korak Bora Kostanka v središču slovenske kulture kot pomemben podvig, kot znamenje koroškega premika iz priložnostnega provincializma v slovensko nedeljivo, celotno kulturo.«

Temu mnenju se lahko v polni meri pridružujemo, ker nas iskreno veseli vsak nov cvet, ki požene iz skopih tal slovenske umetniške ustvarjalnosti na Koroškem.

Slovenski film „Samorastniki“

bo končno predvajan tudi na Koroškem

Da povemo kar v začetku: Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem priredi v ponedeljek (21. junija) ob 20. uri zvečer v slavnostni dvorani celovške Trgovinske zbornice filmski večer, na katerem bodo predvajali slovenski umetniški film „Samorastniki“.

Film „Samorastniki“ je slovensko filmsko podjetje Triglav-film v Ljubljani snemalo po istoimenski noveli velikega slovenskega koroškega pisatelja Prežihovega Voranca. Režiser je bil Igor Torkar, v glavnih vlogah pa nastopajo najbolj znani slovenski igralci: Majda Potokarjeva (Meta), Rudi Kosmač (Ožbej), Vladimir Skrbinšek (Karničnik), Saša Severjeva (Karničnica), Stane Sever (župnik), Vida Juvanova (Metina mati), Maks Furijan (grajski gospod) in Lojze Rozman (Volbenk). Glasbo je prispeval Bojan Adamič, medtem ko je scenarij napisal Vojko Duletič.

„Zgodbo o nenavadni in siloviti ljubezni v okviru močne socialne drame“ je imenoval Samorastnike režiser Torkar. In res so „Samorastniki“ ena najkrepkejših stvaritev Prežihovega Voranca, delo, ki je v slovenščini izšlo že v dolgi vrsti naklad in bilo prevedeno tudi v druge jezike (v nemščino jih je prevedel Janko Messner). Prav tako pa zgrabi tudi film, ki ga bomo v ponedeljek lahko gledali v Celovcu.

Prva sezona Slovenskega gledališča

v novem slovenskem Kulturnem domu v Trstu

Slovensko gledališče v Trstu je pred nedavnim zaključilo svojo jubilejno dvajseto sezono po vojni in hkrati prvo sezono v novem slovenskem Kulturnem domu, v katerem ima zdaj svoj stalni sedež, medtem ko je bilo prej obsojeno, da »gostuje« v tujih dvoranah.

Dvajseta sezona je bila za slovenske gledališnike v Trstu posebno uspešna, saj je kljub skrajšanemu času — otvoritev Kulturnega doma je bila šele lanskega decembra — obsegala 108 lastnih predstav, katere si je ogledalo nad 21.000 obiskovalcev. V primerjavi s prejšnjimi leti, ko so bili nastopi gledališča nujno omejeni in pretežno utesnjeni v male dvorane, je to nov rekord, ob katerem so Slovensko gledališče v Trstu in njegovi ljubitelji lahko upravičeno ponosni.

V zaključeni sezoni je imelo Slovensko gledališče 8 premier, in sicer so bila uprizorjena

naslednja dela: Kreftov dramatisiran Prešernov življenjski »Po brezkončni poti« (ta komad je bil uprizorjen za otvoritev novega Kulturnega doma), renesančna komedija »La Moscheta« Angela Beolca-Ruzanteja, tri slovenske novosti Primoža Kozaka, Igorja Torkarja in Saše Vuge pod skupnim naslovom »Večer sodobne slovenske dramatike«, Acharodova komedija »Lipe za luno«, socialna drama »Usad na severni postaji« Uga Bettija, »Veliki slovenski pasion« Mirka Mahničarja, Grimmova pravljica »Trnuljčica« v Martinužjivi priredbi ter »Partizanski večer« v izboru Branka Hartmana. Poleg tega sta v Trstu gostovala ljubljansko Mestno gledališče z Brechtovo igro »Gospod Puntila in njegov hlapec Matti« ter mariborsko Slovensko na-

Nad 500 književnikov vsega sveta
na 33. mednarodnem kongresu PEN-klubov na Bledu

Kakor smo v našem listu že poročali, bo v času od 3. do 7. julija na Bledu 33. mednarodni kongres PEN-klubov. Po dosedanjih prijavah je razvidno, da se bo kongresa udeležilo okoli 530 pisateljev, pesnikov, dramatikov in esejistov iz 39 držav vseh petih celin, ki bodo razpravljali o raznih vprašanjih sodobne kulturne politike in sredstev za sporazumevanje med narodi. Na skupno temo »Pisatelj in današnji svet« so pripravili vrsto podrobnih tez, ki smo jih v našem listu že objavili.

Kongres bo obsegal pet plenarnih in prav toliko »okroglih miz«, torej delovnih sej po skupinah; vodili jih bodo znani predstavniki književnosti iz raznih držav. V okviru kongresa bo tudi poseben seminar UNESCO, specializirane organizacije Združenih narodov za kulturo in umetnost. Za udeležence kongresa bodo pripravili tudi vrsto kulturno-umetniških prireditev: za otvoritev bo orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Sama Hubada izvajal

Kozinovo simfonično pesnitev »Bela krajina«; nadalje je na sporedu nastop znanega folklornega ansambla »Lado«, ki se bo predstavil z jugoslovanskimi narodnimi plesi; v Ljubljani si bodo ogledali Gotovčevno opero »Ero z onega sveta«; predvideni pa so tudi ogledi Ljubljane, Škofje Loke in Prešernove rojstne vasi Vrbe.

Vlogo gostitelja bo igral slovenski pesnik in pisatelj Matej Bor, ki je predsednik slovenskega PEN-kluba in hkrati predseduje tudi skupnosti jugoslovanskih PEN-klubov. O pomenu letošnjega kongresa na Bledu je Matej Bor dejal: To je za nas velika čast. Slovenci smo majhen narod, med najmanjšimi na svetu, zato moramo še toliko bolj izkoristiti vsako priložnost, da navežemo stike s svetom. Kongres PEN-klubov je ena od takih priložnosti, in to v pravem pomenu besede reprezentativne vrste. Želimo si, da bi se svet podrobneje seznanil z našim ustvarjanjem.

Objava slovenske gimnazije

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so letos sprejemni izpiti za 1. razred 10. julija 1965 (prvi dan velikih počitnic); začetek ob 8. uri.

Prijave na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slovenen in Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22, ali pa ustno v pisarni.

Potrebni dokumenti: rojstni list, dokaz avstrijskega državljanstva in šolsko spričevalo, katero bo dobil učenec 9. julija 1965 na dosedanji šoli.

Popis učenca (Schülerbeschreibung) pošlje šola direktno ravnateljstvu gimnazije.

Glede sprejema v višje razrede se morajo starši osebno zglasiti v šolski pisarni.

Ravnateljstvo

Tehnika v službi znanosti

Koliko spoznanj je človek zavestno zbral in zapisal v tisočletjih svoje zgodovine? Po vsem videzu lahko odgovorimo le z »mного, neznanjsko veliko«; zdi se, da je misel na možnost natančnejše opredelitve že vnaprej obsojena na neuspeh.

Čeprav se je tega zavedal tudi ameriški znanstvenik Saunders, je vendarle skušal vsaj v približnih številkah izraziti svoje mnenje in oceno. Če je v vseh knjižnicah sveta 75 do 770 milijonov knjig in publikacij — si je dejal in pri tem svojem računu vzelo zelo velik razpon — in če vsebuje »povprečna knjiga« 100.000 besed s šestimi črkami, znaša informacijska zmogljivost vseh knjig po svetu od 460 do 4600 milijonov enot.

Podatek pove to in ono samo ljudem, ki poznajo teorijo o informacijah. Vendar pa so Saundersovi račun dovolj zgovorni tudi za tiste, ki si niso še nikoli ogledali elektronskega računalnika. Če vzamemo tistih 770 milijonov izvodov za vrhno mero, nam pove nadaljnji račun, da pride v svetovnem povprečju po 40 bralcev na vsako knjigo. Ni posebnost veliko, v resnici pa jih pride še manj, kot se zdi na prvi pogled. Najprej je treba upoštevati, da je 40 odstotkov zemljanov bodisi nepismenih, ali pa sploh ne jemljejo knjige v roke. Med tistimi 60 odstotki možnih bralcev pa je razen velikega števila priložnostnih čitateljev tudi razmeroma majhna skupina ljudi, ki so zaradi izobrazbe ali dela v poklicu vsak dan v stiku s tiskano besedo.

Če bi s tega vidika sestavljali preglednico delovnega dne, bi prav gotovo prišli do ugotovitve, da na primer znanstveni delavci, tehnični strokovnjaki, gospodarstveniki ali novinarji presedijo pri knjigi, publikaciji itd. vsaj nekaj ura na dan.

Saunders ugotavlja, da narašča število svetovnega prebivalstva z dvema, množina informacij, »usklađenih« v obliki tiskane besede, pa s tremi odstotki na leto. To razmerje bo po Saundersovem mnenju v bodoče še izrazitejšo. Pa čeprav bi ostalo nespremenjeno, bo čez čas nastal položaj, ko bodo izvodi tiskanih publikacij presegli bralce, ali z drugimi besedami: število informacij bo naraščalo hitreje kot pa možnost za njihovo izkoriščanje. V tej zvezi napoveduje Saunders presenetljiv položaj v naši civilizaciji: podatkov, ugotovitev in spoznanj bo toliko, da jih ne bo mogoče proučiti.

Kaj s tolikšno množico informacij? Znanstvenik, gospodarstvenik in drugi porabijo že danes mnogo časa za iskanje podatkov, ki jih potrebujejo. V bistvu torej ne gre za to, da

je informacij preveč, marveč za metodo, po kateri bi zlahka in zanesljivo prišli do njih.

Izvedenci za elektronske računske stroje so tudi na to vprašanje našli odgovor. V izjavah, v katerih so obravnavali svoje mnenje o perspektivah elektronskih možganov v prihodnjih dveh desetletjih, med drugim napovedujejo, da bodo leta 1984 vsi elektronski možgani povezani v svetovno mrežo — »centralni elektronski možgani« bodo postali neke vrste svetovna knjižnica ali arhiv.

Televizor v stanovanju se bo lahko priključil bodisi na »centralo«, bodisi na to ali ono izmed »podružnic«, interesent si bo na zaslonu ogledal staro listino, star nemi film itd., po potrebi pa se s »centralo« posvetoval o najnovejših tehničnih dosežkih ali o znanstvenih ugotovitvah na določenem področju.

Zdaj znanstvenik lista po knjigah, potem bo to delo poveril elektronskemu stroju, ki hrani v svojem »spominu« vse, kar je človek odkril, ugotovil, izdelal in zbral doslej. Izvedenci pravijo, da sedanji elektronski stroji zmorejo milijon računskih operacij v sekundi, tisti čez dvajset let pa bodo tisočkrat hitrejši. V delcu sekunde bodo izbrskali iz svojega magnetnega spomina katerega koli izmed zazelenih podatkov.

Perspektive so torej zares lepe: samo pritisk na gumb in že se bo pokazala na televizijskem zaslonu podoba tistega, kar bi sicer v knjižnici iskali dolgo časa.

Slavni francoski arhitekt Le Corbusier, kateri je v zadnjih desetletjih uresničil že marsikateri načrt, ki je presenetil po zamisli in izvedbi, se kljub svoji precejšnji starosti — ima že blizu 80 let — še vedno bavi z drznimi projekti. Med temi je nedvomno posebno zanimiv načrt, ki ga pripravlja za muzej umetnosti dvajsetega stoletja, katerega bodo gradili v Parizu.

Veteran arhitekture 20. stoletja tudi pri teh načrtih ubira povsem nove poli. Za vse muzejske zgradbe, ki jih je v Parizu kar precej, je značilna predvsem njihova monumentalnost. Novi muzej, ki bo zgrajen po načrtih Le Corbusiera, pa bo v ostrem nasprotju od vseh drugih tovrstnih zgradb kajti Corbusier hoče ustvariti moderno, praktično na vse strani odprto poslopje, ki ga bo mogoče vsak čas razširiti.

V muzeju 20. stoletja bodo našli prostor predvsem umetniki, ki so svoje delo že zaključili. Za začetek bo v muzeju prostora za 2500 del, po potrebi pa bodo lahko prostore tako razširili, da

Muzej XX. stoletja

bodo sprejeli do 3500 likovnih del. Važen sestavni del novega muzeja bo tudi gledališka dvorana z okoli 500 sedeži; razumljivo pa so predvideni tudi prostori za koncerte in predvajanje filmov.

Izkušnje v drugih muzejih so pokazale, da si ogleda povprečni obiskovalec v dveh urah kakih 250 slik. Zato predvidevajo v novem muzeju dva obhoda: enega, krajšega, za »normalnega potrošnika«, drugega, dolgega, pa za strokovnjake. Medtem ko cerkev, ki jo je Le Corbusier zgradil v Ronchampu, pritegne letno okoli 500.000 obiskovalcev, so strokovnjaki mnenja, da bo novi muzej v Parizu obiskalo letno 750.000 ljudi.

Da se bodo ta pričakovanja uresničila, je precej gotovo, kajti muzej, ki bo zgrajen po načrtih Le Corbusiera bo nedvomno najmodernejši muzej na svetu.

Lansko turistično leto po naših krajih

Turistično leto 1963-64 je prekosilo vse dosedanje rekorde v deželi. Od njegovega začetka 1. novembra 1963 do njegovega konca 31. oktobra 1964 je našo deželo obiskalo 1.387.000 turistov, ki so pri nas prenočili skupno 11.337.000 noči in se tudi toliko dni pri nas hranili. V turističnem letu 1962-63 je našo deželo obiskalo le 1.288.600 letoviščarjev, njihovih nočitev pa so našli 10,2 milijona. V minulemu letu je na letoviščarja odpadlo v deželni merilu 8 nočitev.

Ta primerjava kaže iste značilnosti razvoja turizma, ki smo jih v deželi opazovali že zadnja leta. Število turističnih podjetij in postelj nagelje narašča kol število turistov in njihovih nočitev. Turisti iz leta v leto bolj izbirajo kampinge in obrabne vasi turističnih centrov za kraje svojega oddiha. Težnja po umikanju od turističnih centrov in selitev turistov na vas pa vidimo

Ravnatelj dr. Joško Tischler DVORNI SVETNIK

Funkcije zveznega prezidenta izvajajoči zvezni kancler je z odlokom od 14. maja 1965 podelil ravnatelju Državne gimnazije za Slovence v Celovcu, višjemu študijskemu svetniku dr. Jošku Tischlerju naslov „dvorni svetnik“. Podelitev je bila 11. junija objavljena v uradnem listu „Kärntner Landeszeitung“.

Kakor smo že poročali, je predsednik Združenja staršev na slovenski gimnaziji že na zaključni akademiji 30. maja seznanil njene udeležence s tem imenovanjem in odlikovanjem. V tem odlikovanju gledamo koroški Slovenci tudi dokončno priznanje slovenske srednje šole v Celovcu.

Razumevanje in nerazumevanje

Ko sta leta 1956 na pobudo sedanjega deželnega glavarja Sime koroška deželna vlada in deželni zbor proglasila Južno Koroško za ozemlje, katerega gospodarstvo je zaradi zapostavljanja njegovih splošnih koristi v preteklosti zaostalo za razvojem drugih področij v deželi in državi, sta tudi ugotovila potrebo, da je treba gospodarski razvoj tega ozemlja pospešiti z dodatnimi javnimi finančnimi sredstvi. Tej ugotovitvi in temu spoznanju se je pridružil tudi zvezna vlada. V njenem vsakoletnem proračunu je od laktar naprej postavka pomoči za gospodarski razvoj tega ozemlja. Zadnja leta pa se je zgodilo, da za ta namen niso bila dana na razpoložljiva sredstva v višini, kakor je bilo to prvotno v proračunu predvideno. Finančni minister je pri izravnavi državnih dohodkov in izdatkov spel in spel segel po teh sredstvih in dobri del od njih izdal za druge namene.

Isti namen ima finančni minister tudi letos. Tudi letos hoče proračunske zneske za razvoj gospodarsko nerazvitih področij skrbno in je to zahtevalo predložiti parlamentu. V praksi to pomeni, da je OVP bore malo na tem, da bi se na Južnem Koroškem število stalnih delovnih mest povečalo in da se domačemu prebivalstvu ne bi bilo treba izseljevati v tujino. OVP tudi nima razumevanja, da bi obstoječa podjetja razširila in modernizirala svoje obrate, da bi pri nas nastala nova podjetja in da bi se za naše prebivalstvo razvile nove pridobitne možnosti. OVP na Dunaju nima razumevanja, da bi bila končno popravljena škoda, ki jo je naše ozemlje utrpelo zaradi vsestranskega zapostavljanja koristi našega prebivalstva v zadnjih 50 letih.

Vse drugačen odnos do te potrebe je pokazala koroška deželna vlada pod vodstvom socialistov. Njeno razumevanje teh potreb je vsakodnevno. Mobilizirala je tako občine kot zbornice. Z združenimi močmi je doslej ustvarila na tem ozemlju 2000 novih delovnih mest. Uspehe njenih prizadevanj vendar razpoložljivih zveznih sredstev, ki jih upravlja finančni minister OVP. Kakor zadnja leta je tudi te dni deželni finančni referent znova pozval finančnega ministra, da ta sredstva ne omajuje, marveč jih da čim prej v polni meri na razpolago, ker drugače ukrepi, ki so letos na tem področju predvideni, ne bodo mogli biti pravočasno realizirani. Temu pozivu se v polni meri pridružuje prebivalstvo Južne Koroške, od OVP pa je sedaj odvisno, da pokaže, kakšno srce ima v resnici do naših krajev, ker drugače v njene lepe besede pred volitvami nihče ne bo več verjel.

Po stanju od 31. avgusta 1964 je bilo v deželi 3745 turističnih gostinskih podjetij in 136.577 turističnih postelj. Število turističnih podjetij je tekom leta dni naraslo za 342, število razpoložljivih turističnih postelj pa za 12.388. Medtem ko je število turističnih podjetij in postelj naraslo za 10 %, se je število nočitev letoviščarjev, ki so nočili po teh podjetjih, dvignilo le za 8 odstotkov. V istem času se je namreč število nočitev po kampingih, mladinskih in planinskih domovih in množičnih ležiščih dvignilo skoraj za 30 odstotkov.

želnem merilu na tovrstne nočitve odpadlo le dobrih 15 odstotkov skupnih nočitev.

Iz tega vidimo, da imamo v pogledu na turizem po naših krajih nekaj specifičnih problemov, ki se jih splača podrobneje raziskati in o njih ob priložnosti na vasi razpravljati.

Pevsko slavje v Št. Vidu

V Št. Vidu ob Glini se je v nedeljo zbralo 170 pevskih zborov s 4000 pevkami in pevci na prireditvi Koroške pevske zveze. Na čelu prominentnih gostov se je slavnosti udeležil tudi deželni glavar Hans Sima. V svojem nagovoru je med drugim omenil veliko poslanstvo, ki naj ga izpolnjuje vsak pevec. „Pesem je prava govorica koroškega srca“, je dejal Sima, „pesem naj pomaga, da bomo dosegli dobro sožitje vseh Korošcev“. Slavnosti, kjer so zbori nastopali na štirih mestih se je udeležilo nad 6000 ljudi.

Tržiški prosvetaši v Bilčovsu

V okviru kulturne izmenjave med našimi prosvetnimi društvi in prosvetnimi organizacijami v Sloveniji so minulo soboto igralci Delavskega prosvetnega društva Svoboda iz Tržiča kot gostje SPD »Bilka« v Bilčovsu uprizorili veseloigro iz sodobnega življenja »Naši ljubi otroci«. Igra, ki jo je napisal italijanski pisatelj Nicola Manzari, pri nas doslej še ni bila znana. Pisatelj v njej duhovito obravnava sodobno življenje, ko v ihti časa starši večkrat prezrejo, da so njihovi otroci že prerasli

otročka leta. Zapletljaje, ki zaradi tega navadno nastanejo, je pisatelj združil v vsebino igre, ki ne zahteva več kot tri moške in tri ženske vloge.

V Bilčovsu smo bili z igro zelo zadovoljni. Predvsem pa smo bili veseli, da smo se spet srečali s Tržičani, katerih gost je bila naša mladina na svojem lanskem društvenem izletu. To veselje je bilo obojestransko in je prišlo do izraza tako v nagovorih našega predsednika Petra Sitarja in predstavnika tržiškega društva Janeza Ažmana, kot v družabnosti, ki je sledila prijetni igri. Ob tej priložnosti je bila tudi obojestransko poudarjena želja, da bi medsebojne obiske in prireditve v bodoče še pomnožili.

„Četrtekovi večeri“ v Dobrli vasi

V Četrtek 10. junija se je v hotelu Rutar v Dobrli vasi zbrala skupina naših podjunskih rojakov k svojemu prvemu „četrtekovemu večeru“. Med njimi so bili pevci iz pliberške okolice in iz Globasnice, iz Št. Vida v Podjuni pa so prihiteli godci. Zbrali so se k prijetnemu družabnemu večeru, na katerem so pojasnili marsikatero vprašanje, zapeli dosti pesmi, pa tudi plesali so precej.

Na tem večeru so se navzoči tudi dogovorili da bi takšno družabno srečanje vpeljali vsaki drugi četrtek in sicer do nadaljnjega v prostorih Rutarjevega hotela. Dogovorili so se tudi, da bo prihodnji „četrtekov večer“ 8. julija. Vabijo vse naše podjunske rojake, pa tudi na-

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

V a b i l o n a

PEVSKO-GODBENI KONCERT

in na

prosto zabavo s plesom

v nedeljo, 20. junija 1965 ob treh popoldne v Schwarzlovi dvorani v Pliberku

Sodelujejo: podjunski moški zbori SPD iz Pliberka, Železne Kaple, Št. Vida v Podjuni in Skocijana; ansambel Zvonko Ortan iz Prevalj s pevci in humoristi.

Po koncertu prosta zabava in ples

tudi v razmeroma močnem porastu števila privatnih turističnih postelj. To število je naraslo za 14 odstotkov na 53.700. Večji del teh postelj odpade na kmetije, ki oddajajo turistične sobe.

Nadaljnji dokaz za to tendenco turistov imamo tudi v primerjavi povprečja nočitev, ki je odpadlo na turiste po občinah dvojezičnega ozemlja. Medtem ko je v deželni povprečju odpadlo na turista lani le 8 nočitev, je po občinah dvojezičnega ozemlja odpadlo nanj 10,5 nočitev, v velikovškem okraju pa celo 11,7 nočitev. Toda ta primerjava nas ne sme zavesti do napačnega zaključka, kajti tukaj so všteli tudi turisti, ki so kampirali ali nočili po mladinskih domovih. Če primerjamo število razpoložljivih postelj po gostinskih podjetjih in pri privatnikih s številom nočitev v teh poseljah, se nam pokaže vse drugačna slika. Medtem ko so bile v deželni povprečju turistične postelje zasedene lani 70 noči, so bile po občinah koroškega dvojezičnega ozemlja zasedene le 61 noči, v velikovškem okraju pa celo samo 55 dni.

Iz tega lahko sklepamo, da je po občinah tega ozemlja veliko večji odstotek turistov kampiral, kot pa je v deželni merilu. To potrjuje tudi uradna primerjava, iz katere je razvidno, da je v velikovškem okraju odpadla skoraj četrtina vseh nočitev na kampinge in mladinske domove, po občinah dvojezičnega ozemlja celovškega okraja pa skoraj tretjina, medtem ko je po občinah dvojezičnega ozemlja beljaškega okraja in v de-

Naša mladina v Rovinju

Tradicionalnega srečanja mladine treh sosednjih držav Jugoslavije, Avstrije in Italije, ki je bilo v soboto v Rovinju, se je udeležila tudi 35-članska delegacija Slovenske mladine na Koroškem. Skupno se je v Rovinju zbralo blizu 2000 mladincev in mladink iz treh držav.

Poleg delegacije slovenske primorske mladine je prišla v Rovinju tudi močna delegacija italijanske mladine. Avstrijska mladina je bila na srečanju zastopana po mladinskih organizacijah z Dunaja, iz Graza in Celovca, srečanja pa se je udeležila tudi delegacija koroškega vodstva sindikalne mladine.

Ženitovanje na Culehnerjevem domu

Z Radiš se je malokdaj oglašamo, kajti naša občina ni velika in zaradi tega na novicah manj bogata, kot druge občine naših krajev. Tokrat pa želimo bralce našega lista in številne prijatelje Culehnerjeve družine seznaniti z veselim dogodkom v naši občini.

Na Binkoštni ponedeljek se je na Culehnerjevem domu v Zgornjih Rutah pri Radišah zbrala vesela svatovska družba, ki je pospremila ženina Rupeja Wrulich pred poročni oltar. Ta dogodek smo Radišani praznovali, kakor ga dandanes le še redko kje praznujejo. Ker je bil Rupej vedno zvest član našega prosvetnega društva, smo se v soboto zvečer zbrali na njegovem domu pevci in praznovali z njim zadnje ure samskega stanu. V nedeljo zjutraj pa smo se oglasili po celov-

škem radiu ter mu skupno z njegovo nevesto Elizabeto Kramer iz sosednega Podgrada voščili mnogo sreče ob vstopu v novo poglavje njune življenja. Naša voščila so olepšali posnetki našega zbora. Najbolj je segla v srce pesem »Mrzel veter«, v kateri poje solo ženinov oče, Šimej Wrulich, pevovodja našega zbora.

Cerkvena poroka je bila na binkoštni ponedeljek v domači farni cerkvi. Tudi ob tej priložnosti je nastopil naš zbor, pridružil pa so se še podgrajska dekleta, ki so pela nevesti v slovo. Ženitovanjsko slavje je bilo v Mežnarjevi gostilni, kjer smo se z zakoncem dolgo v noč veselili ob petju in plesanju.

Dolga leta je najstarejši Culehnerjev sin Rupej pridno delal, da si je prislužil denar, s katerim je sedaj ustanovil družino in svoje ognjišče. Njegova mlada žena mu bo gotovo pridna in zvesta življenjska družica, saj ima za seboj zgledno preživeta mladostna leta, vsled česar je uživala med vaščani Podgrada velik ugled. Z mladim parom je dobila Culehnerjeva hiša mladega gospodarja in gospodinjo, ki bosta materi in očetu lajšala življenje in pomagala pri trdnem delu na domači grudi.

Novoporočencema želimo na nadaljni življenjski poti obilo sreče ter veselih in zadovoljnih dni.

Telovadni nastop

Za zaključek Športnega tedna bo TVD »Partizan« križe priredilo v nedeljo 20. junija 1965 ob 13.30 uri v Križah pri Tržiču telovadni nastop, pri katerem bodo poleg prireditelja sodelovali najboljši atleti Gorenjske, pripadniki JLA, Alpski letalski center Lesce, najboljši orodni telovadci iz Ljubljane ter šole občine Tržič.

Zajček

V rosnem jutru preden sonce vzide, se v poljani zajček z deteljico snide, nežna sapica z njima se igra, zajček pa neutešeno deteljico zoba.

Brezskrbno gleda v „prvo“ jutro, v njem vse se radostno smehlja; ko pa čuje — hov — jo hitro proti gozdiču zelenem odskaklja.

A ubog se ne zaveda, da na obronku čaka ga zaseda; ko čuje — pok — prepozno je, nedolžni zajček zgrudi se.

Brezskrbno ti si zajček gledal, brezskrbno ti je življenje b'lo, skrbno si le deteljico zopal, nisi mislil, kaj s tabo bo.

FERDO GODINA:

Obraz v milnem mehurčku

Kozlarjev Izidor je rad pripovedoval, kakšne dobrote ima vsak dan doma za kosilo. Ni nam samo pripovedoval. Tudi kazal nam je, kako te dobrote uživa. Brez milnega mehurčka pa nam ni hotel niti pripovedovati niti kazati.

Milne mehurčke sem mu znal jaz najbolje napihniiti. Milnico sem pripravil v črepinji. Moral sem dati v vodo precej mila, da so bili potem mehurčki dovolj veliki. Če niso bili veliki in podolgovati, Izidor sploh ni maral začeti s predstavo.

Izidorjeva predstava se je začela takole: Jaz sem vtaknil slamo v milnico in sem mehurček napihniil. Izidor je sedel na zemljo in približal obraz mehurčku. Glava v mehurčku mu je postala podolgovata, usta so se mu raztegnila, ušesa so mu zrastle, vrat se mu je podaljšal. Tako strašilo nam je potem pokazalo, kako je opoldan za kosilo jedlo klobaso. Odprlo je žrelo in goltalo.

Drugega dne je „strašilo“ jedlo kuhana jajčka, tretji dan pa ocvrte piščance.

Pri ocvrtih piščancih so se Izidorjeve predstave nehale. Pred milnim mehurčkom nam je kazal, kako je jedel ocvrte piščance, in trdil, da jih je jedel s kostmi vred. Tega mu nismo verjeli.

Nastal je velik spor, če se ocvrti piščanci jedo s kostmi ali brez njih.

„Jutri bomo jedli za kosilo spet piščance. Jedel jih bom s kostmi,“ je dejal Izidor. Strašno je bil jezen na nas, ker smo bili tako drzni, da mu tega nismo verjeli.

Na tistem smo se dogovorili, da bomo drugoga dne opoldne šli h Kozlarjevemu in bomo našli Izidorja pri piščancih. Naj nam pokaže v resnici, ne pred milnim mehurčkom, če je piščance s kostmi. Pred milnim mehurčkom lahko govori vsak, kar hoče.

Drugega dne smo skrivaj legli za Kozlarjeva plot in smo čakali, da Kozlarjeva mati

pokliče domače h kosilu. Izidorja smo celo videli, da je šel v hišo.

Počakali smo, da jih zalotimo prav pri ocvrtih piščancih. Ko se nam je zdelo, da so s pojedino začeli, smo navallili proti hiši. Jaz sem šel v hišo, drugi pa so stopili k majhnim oknom, v katerih so bili leseni križi.

„Dober dan,“ sem pozdravil.

„Dober dan,“ so mi odgovorili Kozlarjevi, ki so sedeli okrog mize. „Kaj bi rad?“

„Prišel sem pogledat, če Izidor je ocvrte piščance s kostmi.“

„Kakšne ocvrte piščance?“ me vpraša Kozlarjeva mati. „Se koruznega močnika ni pri hiši, kaj šele ocvrti piščanci.“

Res sem videl, da so imeli na mizi veliko skledo, iz katere so grabili rumeno koruzno brozgo.

Od tistega dne se Izidor ni maral več pogledati v milnem mehurčku in nam pripovedovati, kaj doma jedo.

Pred mnogimi leti je na Kitajskem živel mož in ime mu je bilo Hoti. Hoti je imel majhnega sina Bobota. Bila sta zelo uboga. Živela sta v razmajani koči, ki je imela tako tenke stene, da je veter pihal skozi nje.

Kočo je obkrožal kos zemlje, na katerem je Hoti gojil riž in riž je bil malodane vse, kar sta imela jesti. Komaj včasih, in moral je biti prav poseben dan, sta si pripravila surovo meso. O pečenem takrat na Kitajskem še niso slišali.

Sicer je imel Hoti še svinjo z leglom majhnih pujskov; ti so bili njegovo največje premoženje. Pujska je lahko na trgu prodal za trdi kovanec. Ves dan so pujski poležavali na slami v kotu koče in Bobo jih je moral paziti tisti čas, ko je bil oče na riževem polju.

Bobo se je igral blizu hiše, vendar ni dosti mislil na pujske. Imel je preveč dela s tem, da se je zabaval.

Nekega dne, ko je pogledal proti koči, je opazil, kako skozi vrata sili dim. Jadrno je

nejši okus! Ves radoveden, ga je še enkrat porinil v odojka in ga spet obliznil. Seveda, prav pečeni pujski je dajal prstu tisti okus. Zdaj je poskušil malo hrustavega mesa in smeh neskaljenega zadovoljstva je razjasnil njegov izsušeni obrazek. Kar navdušen je postal, ščipal kos za kosom, vsakega popihal in ne da bi zajel sapo, jedel, dokler ni mogel več.

Hoti je od daleč zavohal dim in ko je prišel domov, je z grozo videl požgano kočo in sredi pepela svojega sina s polnimi usti mesa. Preveč je bilo za Hotija, jezen je zavpil na sina.

»Sramuj se, Bobo!« je zakričal. Toda Bobo, s prepolnimi usti, da bi mogel kaj reči, je vabljivo pokazal na pečnega odojka.

Hoti je bil še bolj razburjen, ko je spoznal, da so tudi pujski pogoreli. Kot Bobo poprej, je tudi sam ves nesrečen kopal po pogorišču, da bi našel še kakšnega živca, pa si je opeklen prst in ga hitro nesel v usta hladiti. Tedaj je razumel Bobovo čudno obnašanje! Pridružil se je sinu pri pojedini ter nista odnehala, do-

romala v zapor in v ljudeh je zavrelo, ko so slišali, da sta jedla kuhano meso.

Ko je napočil dan razprave, je Hoti priznal krivdo, toda prosil je sodnika in sosede, naj razumejo njegov zločin. Ko so se slednji pustili pregovoriti, sta znova spremenila kočo v pepel, ne da bi pozabila na prašička. Polni dvomov so mestni ljudje začeli brskati po po-

gorišču, si opekli prste, jih vtaknili v usta — in Hoti in Bobo sta bila prosta.

Ne samo, da so ju izpustili, izkazali so jim tudi časti kot junakoma, ki sta napravila uslugo domovini. Kmalu so iznašli način, kako speči pujska, ne da bi pri tem požgali hišo in odtlej ni nihče več jedel pujska drugače, kakor pečenege.

BOBO IN PEČENI PUJSKI

stekel in pokukal v kočo, a vse je bilo v dimu in plamenu. Niti do legla pujskov ni mogel, kajti iz slame so švigali posebno visoki plameni.

Ubogi Bobo! Bil je zelo majhen in vse, kar je mogel storiti, je bilo, da je jokal za očedom in gledal, kakov njun dom gori. Nemočna stara kočica je brž pogorela do tal.

Mali Bobo si je posušil solze in jel brskati po pogorišču, da bi videl, če je morda kakšen pujski ostal živ. Seveda je porinil prst navrst v enega od pečenih pujskov in si ga tako močno opeklen, da ga je moral jadrno vtakniti v usta.

A kaj je to? Prst v ustih je imel najslast-

kler nista imela polnih želodcev slastnega mesa.

Nikomur od sosedov nista povedala, kajti v tistih dneh je bilo na Kitajskem prepovedano jesti kuhano meso. Kočo sta kmalu znova postavila in Hoti je imel ravno toliko novcev, da je lahko kupil novega pujska. Toda, čim sta se vselila vanjo, je že do tal pogorela.

Spet sta jo zgradila in spet kupila novega prašička in spet so plameni vse skupaj spremenili v pepel.

Ker se je to le prepogosto dogajalo, so sosede postali pozorni. Pobljže so si ogledali njuno početje in kmalu odkrili skrivnost. Nesrečna oče in sin sta kot požigalca lastne hiše

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

2. nadaljevanje

Nekaj časa je slišal le starkino pohrkavanje. Nato pa je odgovorila:

„Na koncu vasi stoji Beli dvor svobodnjaka Hrasta. Tam bo dovolj ovsu in mleka, popotnika.“

Vrata so se s treskom zaprla. Vtem je okoli vogala zavila trojica kmetov, ki jim v trdi temi nisi razločil obrazov. Nekaj korakov pred njima so se ustavili in nemo strmeli vanju. Krivčki za širokokrajniki so se jim pozibavali v nočni sapi. Brano je stopil tesno h gospodarju in stisnil blč. Moreči molk neznanec, katere je skrivala tema, mu ni bil všeč.

„Kdo sta?“ je vprašal največji izmed trojice z rezkim glasom.

„Vojščaka,“ je odločno odgovoril Tudor in položil Branu roko na ramo.

„Mirna vama bodi noč,“ so jima v zboru zaželeli neznanci, se obrnili in se porazgubili v temi. Njihove okovane gorjaje so udarjale ob cestno kamenje.

„Pohitival!“ je velel Tudor in zajahal nemirnega konja. Korakoma sta jezдила po prašni cesti skozi vas. Pasji lajež ju je spremljal vso pot. Temne postave s klobuki, potegnjenimi globoko na oči, so jima križale pot, postajale, ju spremljale s polglasnim govorenjem in izginjale v noč.

„Kako se nama nocoj vleče pot,“ je zagodel Brano. »V vasi vre kot v razdraženem panju.“

Tudor je potrepljal znojnega vranca po vratu in polglasno dejal: „Nič dobrega ne prinaša ta noč, stari vojščak!“

„Brodnik je videl dvoje sonc in napovedal...“

„Kaj brbljaš, starina,“ ga je ostro prekinil Tudor. „Spravi vraže za boljše dni, nocoj me nikar ne trapi z njimi!“

Brano je umolknil in si nejevoljen zavihal košate brke.

Z vaške ceste sta zavila na stransko pot in kmalu opazila večjo kmečko hišo — Beli dvor, kot ga je imenovala stara ženica. Pred dvorom je ležalo prostorno dvorišče. Brano, ki je bil sicer neustrašen in drzen vojščak, je nenadoma izbuljil oči in skrčil noge. Pred njim sta se prikazala dva mesarska psa. Lajež je splašil konja, da sta se pričela vrteti in se nista več pokorila pritisku jezdečevih nog. Psa se nista jezdecema umaknila niti za korak. Bila sta videti kot pravi pošasti. Močni roki izurjenih jahačev sta ju komaj mirili. Pasji lajež je spremljalo preklinjanje.

„Hooj,“ se je razlegal v liho noč Tudorjev glas.

Velike dveri Belega dvora so se odprle. Visok in močan možak z gorečo tresko, ki je nemirno plamtela v vetru, je stekel čez dvorišče, z ного brnil vrata in poklical psa. Za njima pa sta kmalu pritekla še dva možka, ju zgrabila za ovratnici in s silo vlekla na dvorišče.

Jezdecu sta razjahala in pozdravila gospodarja.

„Mirna noč, popotnika,“ je odzdravil širokopleči gospodar.

„Sva pri svobodnjaku Hrastu na Belem dvoru?“ je vprašal Tudor in stopil k njemu.

„Sta,“ je osorno odgovoril svobodnjak, ko je spoznal uskoška vojščaka.

„Tudor sem, Vukmirov sin, iz Žumberka. Konja bi rada napojila in nasitila, svobodnjak. V vasi so nama pokazali pot k tebi, Hrast.“

Svobodnjak Hrast je malce pomolčal, potem pa krepko prijel Tudorjevo desnico, jo stresel in dejal: „Tudor stara uskoškega glavarja Vukmira sin, dobrodošel v mojem dvoru. Vstopital!“

Popeljal ju je na dvorišče.

„Pojdimo v veliko hišo, kjer se pogovorimo in kjer si potešita lakoto ter ugasita žejo. Hej, Jure, da bi te volk, kje si?“

Na klic se je prikazal hrast, ki ga je še Tudor premeril z občudovanjem in skoraj z zavistjo. Brano pa je zamrmral v brk: „Besi, kakšen orjak!“

Oglasil se je gospodar: „Jure, odpelji konja v hlev in ju nakrmi ter ohladi!“

Jure je nekaj zagodel in zgrabil konja za povodca.

Vsi trije so nato krenili proti razsvetljeni hiši. Na pragu jih je pričakalo domače dekle, rdečelično, rjavih oči in močnih bokov.

„Dober večer, tujca,“ ju je pozdravila in se umaknila v prostorno vežo, iz katere so polžaste stopnice peljale v gornjo kamro in podstrežje. Tudor je poblisnil z očmi in dejal:

„Da si nam zdrava, domačinka!“

Dekle se je poredno namuznilo in odgovorilo: „Motiš se, gost. Še mati brkljajo po peči.“ In že je odhitela po stopnicah.

„Hm, kako težke dolge kite in voljne. Kako se pozibava v bokih.“

Brano ga je pomenljivo pogledal.

Gospodar ju je mimo počrnele in zadimljene kuhinje, iz katere se je slišalo ropotanje posode, odpeljal v hišo.*

* boljša soba za goste na kmetih

Dvanajst milijonov dolarjev na dan porabi Amerika za svoje vesoljske poskuse

Ko slišimo o uspešni izstrelitvi umetnega satelita okoli Zemlje, navadno zvemo le nekaj podatkov o hitrosti, s katero leti raketa po vesolju, ali o dolžini poti, ki jo pri svojem poletu napravi... Hamburgski tednik „Spiegel“ je zbral podatke ter skušal v številkih izraziti napor in sredstva, ki jih Amerika vplaga v vesoljsko dirko s Sovjetsko zvezo in ki jim po obsegu gotovo ni enakih v vsej zgodovini.

„Atentati“ na naravo se maščujejo

Človek se je šele v zadnjem času zavedel, da tisto, čemur pravimo narava, ni neizčrpno skladišče, iz katerega bi lahko brez pristanka jemali. Spoznal je, da se utegne brezglavo ropanje hudo maščevati. Krčenje gozda je imelo, na primer v Ameriki, v kratkem času skoro neverjetne posledice.

pravi površino Španije, Francije, Belgije, Švice in Italije skupaj. Pri tem pa se rodi vsak dan 120.000 novih zemljanov. Zmanjkuje nam zraka. Dim, saje, radioaktivni pepel ob skrčeni rastlinski odeji, ki je edini čistilec zraka, se količinsko vsak dan večja. V Parizu na primer se je količina ogljikovega monoksida povečala v nekaj desetletjih za 40 odstotkov.

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

- Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00. Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja - 6.00 Pestro mešano - 7.55 Gospodarske vesti - 8.15 Jutranji koncert - 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) - 10.00 Za gospodinjino - 11.00 Ljudske viže - 11.45 Oddaja za podoželje - 12.00 Opoldanski znanosti - 12.40 Deželna poročila - 13.05 Opoldanski koncert - 14.55 Posebej za vas - 16.00 Glasba zale - 17.00 Popoldanski koncert - 18.45 Pestro mešano - 18.55 Lokalne športne novice - 19.30 Odmev časa - 20.10 Deželna poročila.

II. PROGRAM

- Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00. Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro - 6.10 Z glasbo v dan - 6.40 Jutranja opazovanja - 6.50 Pestro mešano - 7.20 Jutranja glasba - 11.00 Veseli enojstih - 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) - 13.10 Pestro mešano - 14.50 Objave za Avstrijo - 15.00 Šolska oddaja - 16.30 Koncertna ura - 17.10 Kulturne vesti - 17.30 Reporterji med paljo - 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč - 19.20 Kaj slišimo zvečer - 21.55 Športni komentar.

RADIO PROGRAM

- 18.15 Tisk in gospodarstvo - 18.35 Mladinska oddaja - 20.15 Vsakdanji problemi - 20.30 Koroska lovška ura - 21.15 Operadni koncert. Torek, 22. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav - 15.30 Prijetni valček - 15.45 Deželno kulturno ustvarjanje - 18.00 Centri ure mestne uprave - 18.15 Iz prve roka - 18.35 Umetnost panarajanja - panarejevalci umetnosti - 19.00 XY ve vse - 20.15 V nekem vrtnu v Avianu - 21.30 Pesem za lahko noč. Sreda, 23. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav - 15.45 Predstavljamo mlade glasbene talente - 18.15 Pomoč potrebuje vsak - 18.30 Znanstvena govorilna ura - 20.15 Koncert moskovskega radijskega orkestra - 22.15 Igrajo graški filharmoniki.

SLOVENSKE ODDAJE

- Sobota, 19. 6.: 9.00 Od pesmi da pesmi, od srca da srca. Nedelja, 20. 6.: 7.30 Duhovni nagovor - 5 pesmija in glasbo pozdravljamo in vačimo. Ponedeljek, 21. 6.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda - O kresu - Za športnike - 18.00 Za naše male poslušalce. Torek, 22. 6.: 14.15 Poročila, objave - Kor želite, zaigramo. Četrtek, 24. 6.: 14.15 Poročila, objave - Kaj ti je deklica - 5 knjižne police. Petek, 25. 6.: 14.15 Poročila, objave - Od peška da peška - Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

- oddaja na srednjem valu 327,1 - 257 - 212,4 - 202 m UKV frekvence 88,5 - 92,9 - 94,1 - 90,5 - 97,9 MHz Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00. Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro - 11.00 Za avtomobiliste - 12.05 Kmetijska oddaja - 13.15 Obvestila in zabavna glasba - 13.30 Priporočajo vam - 15.00 Popoldanski radijski dnevnik - 16.00 Vsak dan za vas - 18.00 Aktualnosti doma in po svetu - 19.05 Glasbene razglednice - 19.30 Večerni radijski dnevnik. Sobota, 19. 6.: 8.05 Iz narodne zakladnice - 9.25 Mladi glasbeniki - 11.00 Turistični napotki - 12.15 Domače viže - 12.30 Slovenska glasba iz današnjosti - 14.05 Plesi iz slovenske baletne glasbe - 14.35 Voščila - 15.30 Zborovske pesmi - 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov - 18.45 S knjižnega trga - 20.00 V soboto zvečer - 22.10 Oddaja za naše izseljence.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

- Sobota, 19. 6.: 17.03 Divje igre - 17.30 Kaj lahko postanem - 18.00 Za družino - 18.35 Uvod k Lumiere - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Kaj vidimo navega. Nedelja, 20. 6.: 17.03 Skrivnosti - 17.30 Svet mladine - 18.00 Za družino - 18.25 Blagoslanje po kilometrih - 19.00 Pot v tema - 19.30 Aktualni šport - 20.20 Sleklena copata. Ponedeljek, 21. 6.: 18.30 Tečaj francoščine - 19.00 Povest o iskalcih zlata - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Čuda živalskega sveta - 21.00 Lape oči Agate. Torek, 22. 6.: 18.30 Tečaj angleščine - 19.00 Na zemlji, kjer stojimo - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Štirje proti štirim - 22.00 Z našimi najboljšimi pripravili. Sreda, 23. 6.: 11.03 Dekle iz Flandra - 17.03 Mali nauk o risanju - 17.30 Lassie - 17.55 Mala športna abeceda - 18.30 Tečaj francoščine - 18.55 Podobe iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Bilanca sezone. Četrtek, 24. 6.: 11.03 Angleščina - 12.00 Cerkevna gradnja našega časa - 18.55 Športni kaledoskop - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Podoba v glasbi - 20.45 Mestni pogovori. Petek, 25. 6.: 11.03 Štirje proti štirim - 12.03 Čuda živalskega sveta - 18.30 Novo za ženo - 19.00 Televizijska kuhinja - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Grafica s tržnice, veseloigra.

JUGOSLAVIJA

- Sobota, 19. 6.: 17.40 Deček in veter, lutkovna oddaja - 18.05 Zvoki in gibanju - 18.25 Obzornik - 18.45 Mladinska igra - 19.30 Vsako soboto - 19.45 Cirkak - 20.00 Dnevnik - 20.40 Sprehod skozi čas - 22.00 Hitchcock vam predstavlja. Nedelja, 20. 6.: 10.00 Kmetijska oddaja - 10.45 Na erko, na erko - 11.30 Gozdni čuvaji - 18.00 V nedeljo ob šestih - 19.00 Dr. Kildare - 20.00 Dnevnik - 20.45

BARVE

ščitijo in olupšajo. Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri Podjunska trgovska družba bratje Rutar & Co. Dobro vas - Eberndorf

RADIO TRST

Slovenske oddaje

- Sobota, 19. 6.: 12.15 Kulturni odmevi - 15.00 Volan - 16.00 Zgodbe prve svetovne vojne - 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine - 17.30 Pisani balončki - 19.15 Družinski obzornik - 20.35 Teden v Italiji. Nedelja, 20. 6.: 8.30 Kmetijska oddaja - 11.00 Sonce in dež v slovenski pesmi - 13.00 Odmevi tedna v naši deželi - 15.30 Taitu - 19.00 Sonate 19. stoletja - 20.30 Iz slovenske folklore. Ponedeljek, 21. 6.: 12.15 Iz slovenske folklore - 17.20 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu - 18.00 Ne

Ta teden vam priporočamo:

Iz zbirke „Slovenskih večernic“

- SLOVENSKE VEČERNICE za pouk in kratek čas, zvezek 51, 128 str., ppl. 3 šil. ■ SLOVENSKE VEČERNICE za pouk in kratek čas, zvezek 72, 96 str., br. 3 šil. ■ Fran Detela: VEST IN ZAKON - Fran S. Finžgar: STRICI, Slov. večernice 80, 144 str., br. 3 šil. ■ Narte Velikonja: VIŠARSKA POLENA, Slovenske večernice 81, 208 str., br. 3 šil. ■ Ivan Zorec: DOMAČIJA OB TEMNICI, Slovenske večernice 82, 112 str., br. 3 šil. ■ Ivan Pregelj: „UMRETI NOČEJOI“, Slovenske večernice 83, 160 str., br. 3 šil. ■ France Bevk: STRAŽNI OGNJI, Slovenske večernice 84, 160 str. br. 3 šil. ■ Matija Malešič: IZOBČENCI, Slovenske večernice 86, 120 str., br. 3 šil. ■ Ivan Zorec: STIŠKI SVOBODNJAK, Slovenske večernice 87, 160 str., br. 3 šil. ■ Ivan Zorec: STIŠKI TLAČAN, Slovenske večernice 88, 176 str., br. 3 šil. ■ Janez Plestenjak: LOVRAČ, Slovenske večernice 89, 104 str., br. 3 šil. ■ Melod Jenko-Viktor Hassl: IZUM, Slovenske večernice 91, 152 str. br. 3 šil. ■ Cevc-Dular-Janežič-Meško: ŠTIRI ZGODBE, Slovenske večernice 94, 96 str. br. 3 šil. ■ Stanko Cajncar: PO VRNITVI, Slovenske večernice 99, 176 str., br. 5 šil. ■ Julija Bračič: GRAŠČINSKI STRADARJI, Slovenske večernice 100, 176 str., br. 5 šil. ■ Tilen Pavček: POŽGANA RADOVNA in druge zgodbe, Slovenske večernice 101, 144 str., br. 5 šil. ■ Fran S. Finžgar: MIRNA POTA, Slovenske večernice 103, 192 str., br. 8 šil. ■ Alojzij Remec: VELIKI PUNT, Slovenske večernice 104, 160 str., br. 8 šil. ■ Janez Jalen: TRI ZAOLJUBE, Slovenske večernice 110, 136 str., pl. 16 šil. ■ Joži Munih: SADOVI ZLA, Slovenske večernice 114, 144 str. pl. 24 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse